

Asia tulee käsitellä 15.9.2017

§ 36

Kivinokan vanhan metsän luonnonsuojelualueen perustamisesityksen lähettäminen lausunnolle

HEL 2017-005076 T 11 01 04

Päätös

Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto päätti lähettää lausunnon antamista varten esityksen Kivinokan vanhan metsän luonnonsuojelualueen perustamisesta seuraaville tahoille:

Helsingin kaupungin kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, Helsingin kaupunginosayhdistykset ry Helka, Helsingin luonnonsuojeluyhdistys ry Helsy, Helsingin Ponnistus r.y., Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys Tringa ry, Helsingin yhteisjärjestö JHL ry, Herttoniemen Siirtola-puutarha ry, Herttoniemi-seura ry ja Kivinokkalaiset ry.

Lausunto pyydetään antamaan maanantaihin 16.10.2017 klo 9 mennessä osoitteeseen Helsingin kaupungin kirjaamo, Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto, PL 10, 00099 HELSINGIN KAUPUNKI tai helsinki.kirjaamo@hel.fi.

Emma Kari ja 44 muuta kaupunginvaltuutettua ovat allekirjoittaneet 1.2.2017 päivätyn valtuustoaloitteen, jossa esitetään, että Helsinki osallistuu ympäristöministeriön sekä maa- ja metsätalousministeriön aloittamaan "Luontolahjani 100-vuotiaalle" -kampanjaan. Kampanjassa kannustetaan eri tahoja antamaan 100-vuotta täyttävälle Suomelle lahjaksi luonnonsuojelualueita. Suojelualueet tulee perustaa vuoden 2017 aikana, jolloin perustamispäätökseen tulee maininta, että ne ovat osa itenäisyyden juhlavuoden kampanjaa. Helsingissä tehdyn aloitteen mukaan suojelualueet liitetään osaksi Helsingin metsäistä suojelualueverkostoa.

Kaupunkiympäristölautakunta päätti kokouksessaan 15.8.2017, että Helsinki antaa lahjaksi Kivinokan vanhan metsän ja Kallahden matalikon luonnonsuojelualueet. Lisäksi lautakunta kannustaa edistämään Veräjämäen metsien suojelua mahdollisimman pikaisella aikataululla.

Kaupunginhallitus päätti 4.9.2017 kehottaa kaupunkiympäristön toimialaa jatkamaan valmistelua rauhoitusesitysten tekemiseksi "Luontolahjani 100-vuotiaalle" -kampanjan edellyttämässä aikataulussa Kivinokan vanhan metsän ja Kallahden matalikon osalta.

15.09.2017

Tämän lisäksi kaupunginhallitus kannustaa kaupunkiympäristön toimialaa edistämään Veräjämäen lehtojen suojelua mahdollisimman pikaisella aikataululla.

Esittelijä

ympäristöjohtaja
Esa Nikunen

Lisätiedot

Hanna Seitapuro, vs. ympäristötarkastaja, puhelin: +358 9 310 32062
hanna.seitapuro(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Liite_1_Kivinokan_vanha_metsa_rajausehdotus.pdf
- 2 Liite_2_Lainhuutotodistukset.pdf

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Helsingin kaupunginosayhdistykset ry Helka

Helsingin luonnonsuojeluyhdistys ry Helsy

Helsingin Ponnistus r.y.

Helsingin seudun lintutieteellinen yhdistys Tringa ry.

Helsingin yhteisjärjestö JHL ry

Herttoniemen Siirtolapuutarha ry

Otteen liitteet

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Liite 1

Liite 2

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Liite 1

Liite 2

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Liite 1

Liite 2

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Liite 1

Liite 2

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Liite 1

Liite 2

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Liite 1

Liite 2

15.09.2017

Herttoniemi-seura ry.	Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano Liite 1 Liite 2
Kivinokkalaiset ry.	Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano Liite 1 Liite 2
Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta	Liite 1 Liite 2

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Alueen sijainti

Kivinokan vanha metsä sijaitsee Vanhankaupunginlahden kaakkoisosassa Kivinokan niemellä. Alue rajautuu etelässä ja lounaassa Kivinokan kesämaja- ja siirtolapuutarha-alueeseen. Lännessä rajana ovat tie ja pallokenttä. Idässä ja pohjoisessa alue rajautuu Vanhankaupunginlahden ja Saunalahden rantaan, ja raja on yhteinen Vanhankaupunginlahden lintuvesi Natura 2000 -alueen ja Viikin-Vanhankaupunginlahden luonnonsuojelualueen kanssa.

Suunnitellun luonnonsuojelualueen kartta on liitteenä nro 1.

Kiinteistötiedot

Kivinokan vanha metsä sijaitsee kahdella kiinteistöllä Kulosaaren kaupunginosassa. Kiinteistöt omistaa Helsingin kaupunki, ja ne ovat Brändö (kiinteistötunnus 91-409-1-1) sekä Brändö Villastad Helsinki (kiinteistötunnus 91-409-1-970).

Alueen pinta-ala on 12,5 hehtaaria.

Lainhuutotodistukset ovat liitteenä nro 2.

Kaavatiedot

Uudessa yleiskaavassa (kaupunginvaltuusto 26.10.2016) Kivinokan vanha metsä on virkistys- ja viheraluetta ja kaavan kaupunkiluonto-tee-
makartassa alue on merkitty suojeltavaksi. Kivinokan vanhan metsän alueella ei ole asemakaavaa. Rauhoitettavaksi ehdotettu alue sisältyy Helsingin luonnonsuojeluohjelman 2015-2024 kohteisiin.

Rauhoituksen tarkoitus

Rauhoituksen tarkoituksena on suojella arvokas luonnonmetsä, jossa on paljon kuusilahopuuta. Alueella on poikkeuksellisen rikas lahottajaisienilajisto. Rauhoitus turvaa myös lepakko- ja lintulajien elinympäristöjä. Uusi luonnonsuojelualue täydentää Vanhankaupunginlahden Natura- ja luonnonsuojelualueita luoden elinympäristöjä vanhoissa metsissä eläville lajeille ja toimii kahden eri vihersormen osana ylläpitäen ekologisia yhteyksiä.

Luontoarvot

Ekologiset yhteydet

Vanhankaupunginlahdella yhdistyy kaksi Helsingin vihersormea, ja Kivinokka on niiden molempien eteläinen päätepiste. Toinen vihersormi ulottuu Kivinokasta Herttoniemen länsiosan ja Hallainvuoren kautta Kivikkoon ja edelleen Vantaalle ja toinen Vanhankaupunginlahden rantametsiä myöten Vantaanjoen suulle ja jokikäytävää pitkin edelleen Helsingin pohjoisosiin ja joenvarren pohjoisempiin kuntiin. Kivinokalla on yhdessä muun Vanhankaupunginlahden kanssa tärkeä merkitys vihersormien yhdistäjänä ja ekologisten yhteyksien päätealueena.

Kasvillisuus

Kivinokan vanha metsä täydentää viereistä Natura- ja luonnonsuojelualueetta metsäisten luontotyyppien osalta luoden elinympäristöjä erityisesti vanhoja metsiä tarvitseville lajeille. Kivinokalle luonteenomaisia ovat vanhat kuusikot, joiden puusto on yli 90 vuoden ikäistä. Lahopuun määrä vaihtelee välillä 5-25 m³ / ha, joten parhaimmillaan lahopuuta on melko runsaasti. (Vertailuna todettakoon, että Suomessa on luonnonsuojelualueilla lahopuuta keskimäärin 12,7 m³ / ha ja luonnontilaisissa metsissä 60-120 m³ / ha.) Kivinokan lahopuusta suurin osa on pystypuuta, ja lahon maapuun määrä on vasta lisääntymässä. Kivinokan vanhojen kuusikoiden yleisimmät kasvillisuustyypit ovat tuore ja lehtomainen kangas.

Vanhojen kuusikankaiden lisäksi Kivinokassa on erilaisia lehtoja. Kasvistollisesti arvokkain on koillisosan notkelmassa sijaitseva hiirenporras-isoalvejuurityypin lehto. Alue on II-arvoluokan kasvillisuuskohte Helsingissä.

Kivinokan vanhan metsän eteläosassa on kaksi suota. Itäisempi on noin 50 m läpimitaltaan oleva avosuo, jota kutsutaan Kivinokan nevaksi. Kasvillisuustyypiltään alue on luhtainen saraneva ja kuuluu II-arvo-

luokan kasvillisuuskohteisiin Helsingissä. Läntisempi kuvio on ruoho- ja heinäkorpi.

Kivinokan vanhan metsän kuusikot täyttävät EU:n luontodirektiivin luonnonmetsät-luontotyyppin kriteerit. Luontodirektiivin luontotyyppinä ovat myös alueen lehdot ja suot. Luontodirektiivin luontotyyppit ovat vaarassa hävitä tai niiden esiintymisalue on luontaisesti hyvin pieni koko EU:n alueella. Luonnonmetsät on suuren häviämiskaavan vuoksi määritelty ensisijaisesti suojeltavaksi luontotyyppiä.

Lahottajasienet

Kivinokan vanhan metsän lahottajasienilajisto on poikkeuksellisen monipuolinen. Alueelta on löydetty 75 kääpä- sekä 108 orvakka- ja orakaslajia. Määrä on suurimpia Suomessa tutkittuja ja yhdeltä paikalta löytyneitä. Kivinokan vanha metsä on erityisen tärkeä kuusella elävien kääpien ja orvakoiden elinympäristö, mutta alueella viihtyy myös männyllä ja lehtipuilla kasvavia lajeja.

Kivinokan erityisharvinaisuus on erittäin uhanalainen paksukuorikääpä, jolla on koko Suomessa alle kymmenen löytöpaikkaa. Kivinokassa kasvaa myös useita alueellisesti uhanalaisia ja silmälläpidettäviä lajeja sekä 43 indikaattori- eli ilmentäjälajia, jotka kuvaavat luonnontilaista metsää. Kivinokassa kasvavien indikaattorilajien määrä on poikkeuksellisen suuri.

Vaateliaan, kuusella elävän lajiston levittäytyminen Kivinokkaan vaikuttaa olevan käynnissä, sillä yli puolet uhanalaisista tai silmälläpidettävisistä kuusella elävistä lajeista on löydetty paikalta vasta syksyllä 2011 tai sen jälkeen.

Linnusto

Kivinokka kuuluu linnustollisesti arvokkaimpiin, I-luokan kohteisiin Helsingissä. Suojelluksi ehdotettavalla alueella pesii useita huomionarvoisia vanhan havumetsän lajeja. Lisäksi alueella ruokailee tai vieraillee silmälläpidettäviä tai uhanalaisia lajeja, kuten useana vuonna tavattu valkoselkätikka.

Lepakot

Perustettavan luonnonsuojelualueen luoteisosa kuuluu Kivinokan I-luokan lepakkoalueeseen ja muu osa Kivinokan itäosan II-luokan alueeseen Helsingissä. Alueilta on tavattu viisi eri lepakkolajia, joista erityisesti viiksisipiä viihtyvät valaisemattomassa, vanhassa kuusikossa. Kivinokan alueella elää uhanalainen pikkulepakko. Kaikki lepakkolajit

ovat EU:n luontodirektiivin liitteen IV lajeja, joiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty.

Geologiset muodostumat

Kivinokan vanhan metsän keskiosassa olevassa kalliorinteessä on kaksi hiidenkirnua. Hiidenkirnuja on joidenkin tietojen mukaan neljä, mutta todennäköisesti kaksi pienintä on peittyneet karikkeella eikä niitä ole toistaiseksi löydetty.

Merkitys virkistysalueena

Kivinokan vanha metsä on hyvin merkittävä virkistysalue lähialueiden asukkaille. Alueelle tullaan ulkoilemaan myös muualta. Käyttäjiltä saadun palautteen mukaan alueelle tullaan nauttimaan vanhan, satumaisen metsän tunnelmasta ja aidosta metsästä, joiden toivotaan myös säilyvän. Vanha metsä on tärkein ulkoilijoita ja luontoharrastajia alueelle houkutteleva tekijä.

Kivinokan vanhan metsän länsiosassa on Helsingin ensimmäinen esteetön luontopolku, jota kutsutaan Puumerkkipoluksi. Polun varrella on pistekirjoituksella tehtyjä opastauluja ja kohokuvia, joten se sopii myös näkövammaisille. Luontopolku päättyy Vanhankaupunginlahden rantaan katselulavalle.

Hoito- ja käyttösuunnitelma

Kivinokan vanhan metsän alueelle on tekeillä hoito- ja käyttösuunnitelma, joka valmistuu talven 2017-2018 aikana. Koska luonnonsuojelualan perustamisen aikataulu on kiireinen, rauhoitus laitetaan poikkeuksellisesti vireille ennen hoito- ja käyttösuunnitelman valmistumista. Hoito- ja käyttösuunnitelma lausuntopyyntöineen tuodaan jaoston käsiteltäväksi heti sen valmistuttua.

Ehdotus rauhoitusmääräyksiksi

1 Yleiset rajoitukset

Alueella on kielletty:

- rakennuksien, rakennelmien ja teiden rakentaminen;
- maa-aineksien, kivien ja kaivoskivennäisten ottaminen;
- puiden, pensaiden tai muiden kasvien ja niiden osien ottaminen ja vahingoittaminen;
- luonnonvaraisten selkärankaisten eläinten pyydystäminen, tappaminen tai häiritseminen ja niiden pesien häviäminen sekä selkärangattomien eläinten pyydystäminen ja kerääminen;

15.09.2017

- tulenteko, telttailu ja muu leirytyminen;
- muut toimet, jotka vaikuttavat epäedullisesti alueen luonnonoloihin, maisemaan tai eliölajien säilymiseen.

2 Liikkumisrajoitukset

Alueella on kielletty:

- moottoriajoneuvolla liikkuminen lukuun ottamatta alueen hoidon kannalta välttämätöntä liikkumista;
- koirien, kissojen ja muiden lemmikkien irti pitäminen.

Luonnonsuojelualueella on sallittu

- marjastus ja sienestys;
- vaaralliseksi arvioitujen puiden ja niiden oksien tapauskohtainen poistaminen;
- toiminta hoito- ja käyttösuunnitelmassa tarkemmin osoitetulla tavalla.

Hoito- ja käyttösuunnitelma

Alueelle laaditaan hoito- ja käyttösuunnitelma, jonka Uudenmaan ELY-keskus vahvistaa.

Rauhoitusmääräyksistä poikkeaminen

Edellä olevista määräyksistä saa Uudenmaan ELY-keskuksen luvalla poiketa, jos se on suojelualueen hoidon, käytön tai tutkimuksen kannalta perusteltua.

Korvausmenettely

Hakija ei vaadi luonnonsuojelulain mukaista korvausta rauhoituksen aiheuttamasta taloudellisesta haitasta.

Rauhoituksen merkitseminen maastoon

Hakija merkitsee luonnonsuojelualueen rajat maastoon.

Hakijan ehdotus luonnonsuojelualueen nimeksi

Kivinokan vanha metsä

Kivinokka täyttää luonnonsuojelualueen perustamisen kriteerit, koska alueella on uhanalaisia ja harvinaisia eliölajeja ja luontotyypppejä, joiden suojelutason säilyttämistä alueen perustaminen parantaa. Helsingissä alue ylläpitää ekologisia yhteyksiä ja on osa metsäverkostoa.

15.09.2017

Esittelijä

ympäristöjohtaja
Esa Nikunen

Lisätiedot

Hanna Seitapuro, vs. ympäristötarkastaja, puhelin: +358 9 310 32062
hanna.seitapuro(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Liite_1_Kivinokan_vanha_metsa_rajausehdotus.pdf
- 2 Liite_2_Lainhuutotodistukset.pdf

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Helsingin kaupunginosayhdistykset ry Helka

Helsingin luonnonsuojeluyhdistys ry Helsy

Helsingin Ponnistus r.y.

Helsingin seudun lintutieteellinen yhdistys Tringa ry.

Helsingin yhteisjärjestö JHL ry

Herttoniemen Siirtolapuutarha ry

Herttoniemi-seura ry.

Otteen liitteet

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Liite 1

Liite 2

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Liite 1

Liite 2

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Liite 1

Liite 2

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Liite 1

Liite 2

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Liite 1

Liite 2

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Liite 1

Liite 2

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Liite 1

Postiosoite

PL 500
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunkiymparisto@hel.fi

Käyntiosoite

Viiikinkaari 2 A
Helsinki 79
<https://www.hel.fi/>

Puhelin

09 310 1691

Faksi

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F106 8000 1200 0626 37

Alv.nro

F102012566

15.09.2017

Asia/8

Kivinokkalaiset ry.	Liite 2 Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano
	Liite 1
	Liite 2
Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta	Liite 1
	Liite 2